

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Kulturális formák és életmódok

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Néprajz és Antropológia Intézet
1.4. Szakterület	Kultúratudományok
1.5. Képzési szint	Magiszteri képzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Kultúra és társadalom – hagyomány és modernitás
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Kulturális formák és életmódok				A tantárgy kódja		LLM1168			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Vendégoktató								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Vendégoktató								
2.4. Tanulmányi év		1	2.5. Félév		1	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa		Opc.

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórás	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					Óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					17
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					17
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					18
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórás					56
3.8. A félév összórás					98
3.9. Kreditszám					4

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Számítógéppel, videoprojektorral, táblával felszerelt terem
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Számítógéppel, videoprojektorral, táblával felszerelt terem

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/kulcs-kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> - tudományos kutatásokat végeznek - kezeli a kutatási adatokat - tudományos publikációkat ír - elősegíti a nyílt innovációt a kutatásban - projektmenedzsmentet biztosít - terjeszti az eredményeket a tudományos közösség számára - stratégiai hatás érdekében kezeli a tudást - az etika és a tudományos integritás elveit alkalmazza a kutatási tevékenységek során - tudományos módszereket alkalmaz - elősegíti a nyilvánosság bevonását a kutatásba - interdiszciplináris kutatást végez
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> - kezdeményezőkézséget mutat - betartja a vállalásokat - felelősséget vállal - gyorsan gondolkodik - megmutatja önmagát reflektál - kíváncsiságot mutat - pozitívan viszonyul a kihívásokhoz - analitikusan gondolkodik - tiszteletben tartja a kulturális értékek és normák sokféleségét - bizonytalanságot kezel - közönséget szólít meg - csapatban dolgozik - bizalmat mutat - lojalitásról tesz tanúbizonyságot - empátiáról tesz tanúbizonyságot - empátiát mutat - stresszel megbirkózik - hatékonyan dolgozik - kritikusan dolgozik - kritikusan gondolkodik - értékeli a kulturális és művészeti kifejezések sokszínűségét - tanulási hajlandóságot mutat - problémákat azonosít - internetes keresést végez - interkulturális kompetenciát mutat - önállóan dolgozik - kreatívan gondolkodik. •

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A kurzus elméleti megközelítéssel kísérli meg áttekinteni az új kultúrtörténet (mentalitástörténet, történeti antropológia, mikrotörténet, mindennapi élet története) által inspirált történeti folklorisztika nemzetközi és magyar irányait, eredményeit, legfőbb módszertani jellemzőit.
--------------------------------------	--

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> A gyakorlati példák egy folyó kutatás tematikája köré csoportosulnak: az alsópapság és a lokális közösségek kapcsolatát járják körbe a 18–19. századi levéltári források tükrében.
-------------------------------------	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1–2. Történetiség a néprajzban. A történeti néprajz hazai és nemzetközi irányai, módszertani problémái.	Előadás, kérdések, megbeszélés	
3. A történeti folklorisztika tárgya és forráshasználata.	Előadás, kérdések, megbeszélés	
4–5. Irányok és tendenciák a társadalomtörténet 20. századi történetében.	Előadás, kérdések, megbeszélés	
6. A történeti szokáskutatás távlatai.	Előadás, kérdések, megbeszélés	
7–9. Papok és közösségek a 18–19. századi Magyarországon és Erdélyben.	Előadás, kérdések, megbeszélés	
10. A „jó pap” és a „rossz pap” alulnézeti és felülnézeti alakzatai.	Előadás, kérdések, megbeszélés	
11. Papi attitűdváltozatok a 18–19. század fordulóján.	Előadás, kérdések, megbeszélés	
12–13. Alsópapság és népi kultúra.	Előadás, kérdések, megbeszélés	
14. A „szolgáltató” pap (szentségek, szentelmények, pasztoráció),	Előadás, kérdések, megbeszélés	
Kötelező olvasmányok BÁRTH Dániel (szerk.): <i>Alsópapság, lokális társadalom és népi kultúra a 18–20. századi Magyarországon</i> . Budapest, 2013. (A bevezető tanulmány és egy szabadon választott esettanulmány.) BÁRTH Dániel: Történeti folklorisztika Magyarországon. (Előzmények és távlatok). <i>Etnoszkóp</i> II/1. (2012) 9–21. http://real.mtak.hu/15259/1/etnoszkop_2.1_B%C3%A1rth%20D%C3%A1niel_hu.pdf FENSKE, Michaela: <i>Mikro-, makro-, agency. Történeti néprajz mint kulturális antropológiai praxis. Tabula X/2.</i> (2007) 195–219. https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_NEPR_Tabula_2007_2/?pg=4&layout=s KRISTÓF Ildikó (Sz.): A gulyások, a szentek és a bor. Egy 18. század végi istenkáromlás „sűrű” története. <i>Népi kultúra – Népi társadalom</i> XXI. (2003) 165–194. VARGYAS Lajos: Miért és hogyan történeti tudomány a néprajz? <i>Néprajzi Értesítő</i> XLIII. (1961) 5–20. Ajánlott irodalom BÁRTH Dániel: „Miért és hogyan történeti tudomány a néprajz?” A történeti szokáskutatás távlatai. In: <i>„Taníts minket úgy számlálni napjainkat...” Tanulmányok a 70 éves Kósa László tiszteletére</i> . Szerk. ifj. Bertényi Iván, Géra Eleonóra, Richly Gábor. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2012, 23–36. BÁRTH Dániel: <i>Exorcizmus és erotika. Egy XVIII. századi székelyföldi ördögűzés szokatlan körülményei</i> . Kecskemét, 2008. BÁRTH Dániel: <i>A zombori ördögűző. Egy 18. századi ferences mentalitása</i> . Budapest, 2016.		

- BÓDY Zsombor – Ö. KOVÁCS József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek*. Bp., 2003.
- BOYER, Paul – NISSENBAUM, Stephen: *Boszorkányok Salemben. A boszorkányság társadalmi gyökerei*. Budapest, 2002.
- BURKE, Peter: *Népi kultúra a kora újkori Európában*. Bp., 1991.
- DAVIS, Natalie Zemon: *Martin Guerre visszatérése*. Budapest, 1999.
- ETNOSZKÓP folyóirat 2012. 1. száma. Elérhető itt: <http://etnoszkop.blogspot.hu/>
- FILEP Antal – ÉGETŐ Melinda (szerk.): *Történeti-néprajzi források a XVIII–XIX. századból*. Budapest, 1989.
- FÜR Lajos: *A berceli zenebona, 1784. Kísérlet a történelmi pillanat megragadására*. Budapest, 2000.
- GINZBURG, Carlo: *A sajt és a kukacok. Egy XVI. századi molnár világképe*. Budapest, 1991.
- HOPP Lajos – KÜLLÖS Imola – VOIGT Vilmos (szerk.): *A megváltozott hagyomány. Folklor, irodalom, művelődés a XVIII. században*. Bp., 1988.
- IMHOF, Arthur E.: *Elvesztett világok*. Budapest, 1992.
- IMREH István: *A törvényhozó székelő falu*. Bukarest, 1983.
- KISS Réka: *Egyház és közösség a kora újkorban a Küküllői Református Egyházmegye 17–18. századi iratainak tükrében*. Bp., 2011.
- KRISTÓF Ildikó: „Ördögi mesterséget nem cselekedtem”. *A boszorkányüldözés társadalmi és kulturális háttere a kora újkori Debrecenben és Bihar vármegyében*. Debrecen, 1998.
- KÜLLÖS Imola: *Közköltészet és népköltészet. A XVII–XIX. századi magyar világi közköltészet összehasonlító műfaj-, szűzsé- és motívumtörténeti vizsgálata*. Budapest, 2004.
- LEVI, Giovanni: *Egy falusi ördögűző és a hatalom*. Budapest, 2001
- LE ROY LADURIE, Emmanuel: *Montaillou, egy okszitán falu életrajza (1294–1324)*. Budapest, 1997.
- MACFARLANE, Alan: *The Family Life of Ralph Josselin. A Seventeenth-Century Clergyman. An Essay in Historical Anthropology*. Cambridge, 1970.
- PÓCS Éva: *Élők és holtak, látók és boszorkányok. Mediátori rendszerek a kora újkor forrásaiban*. Budapest, 1997.
- SABEAN, David Warren: *Power in the blood. Popular culture and village discourse in early modern Germany*. Cambridge, 1984.
- SCHMITT, Jean-Claude: *A zsidó Hermann megtérése. Önéletírás, történelem és fikció*. Budapest, 2013.
- SEBŐK Marcell (szerk.): *Történeti antropológia. Módszertani írások és esettanulmányok*. Budapest, 2000.
- SZIJÁRTÓ M. István: *A történész mikroszkópja. A mikrotörténelem elmélete és gyakorlata*. Budapest, 2014.
- SZILÁGYI Miklós: *Mezővárosi társadalom – paraszti műveltség*. Debrecen, 1995.
- VOIGT Vilmos: *Világnak kezdetétől fogva. Történeti folklorisztikai tanulmányok*. Budapest, 2000. (különösen: 123–340.)

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A szemináriumi témakörök és olvasmányok ismertetése, a gyakorlati tennivalók/feladatok megbeszélése	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
2–3. Esetelemzés I. A csíkszentgyörgyi ördögűzés megfejtése (1726)	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
4–5. Esetelemzés II. Egy ferences ördögűző és az egyházi felvilágosodás (1766–69)	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
6–7. Esetelemzés III. Egy bácskai plébános Szent Miska mozgalmának búvkörében (1818)	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
Bibliográfia – lásd a kurzus leírásánál		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

A tantárgy összhangban van a debreceni, szegedi, pécsi, budapesti egyetemeken tanított, hasonló tematikájú tantárgyak tartalmával, kidolgozása a legfontosabb alkalmazók (múzeumok, kulturális intézmények és szervezetek) konzultációjával történt. Ugyanakkor arra is figyel, hogy olyan általános elemzési képességeket adjon át a diákoknak, amit később a munkájuk során hasznosítani is tudnak.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A tananyag ismerete, problematizáló bemutatása	Szóbeli vizsga	2/3
10.5 Szeminárium / Labor	a tananyag ismerete, problematizáló bemutatása feladatok megoldása a félév során	írábeli vizsga a diákok munkájának a nyomon követése, értékelése	1/3
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> Az alapfogalmak elsajátítása A nagy folyamatok önálló bemutatásának és értékelésének a képessége Egyes társadalmi jelenségek értelmezésének és elemzésének a képessége 			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az *SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban* történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Kitöltés időpontja:
2025. 01. 24....

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025.02.10.

Intézetigazgató:

Szabó Á. Tőhötöm

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása